

Livsmedelsverkets lägesbild för Sveriges livsmedels- och dricksvattenförsörjning fastställd 2024-12-19

Livsmedelsverket bevakar och analyserar direkta och indirekta konsekvenser för svensk livsmedelsförsörjning inklusive dricksvatten. Information samlas in från myndighetens samhällsviktiga verksamheter, andra myndigheter, branschorganisationer, enskilda stora företag och dricksvattenproducenter, media samt övrig omvärldsbevakning. Tidigare bedömning anges inom parentes i tabellerna och gulmarkerad text är ny text sedan föregående lägesbild.

Aktuell samlad bedömning av läget

Livsmedelsverkets samlade bedömning 2024-12-19 är oförändrad sedan föregående lägesbild.

Tillgången till mat och dricksvatten bedöms vara god på kort, medellång och lång sikt. Men det finns omvärldsfaktorer som kan få påverkan på Sveriges livsmedels- och dricksvattenförsörjning på medellång och lång sikt.

Det säkerhetspolitiska läget i Europa påverkar Sverige och innebär en ökad risk för störningar eller försök till påverkan på viktiga samhällsfunktioner inom landet. Livsmedelsverket uppmanar verksamhetsutövare inom livsmedels- och dricksvattenområdet att ha vaksamhet och rapportera händelser som avviker från det normala. Det kan exempelvis handla om avbrott eller angrepp på tekniska system, inbrott och inbrottsförsök eller förfrågningar om viss sorts information.

Summerad bedömning

ÖVERGRIPANDE PÅVERKAN	KORT SIKT (1-30 DAGAR)	MEDELLÅNG SIKT (1-12 MÅNADER)	LÅNG SIKT (1-2 ÅR)
Försörjning av mat	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Försörjning av dricksvatten	1 (1)	2 (2)	2 (2)

Bedömd risk på kort sikt (1–30 dagar)

- Händelser och skeenden i omvärlden kan påverka tillgången till vissa produkter, men på kort sikt är tillgången till mat och dricksvatten god.

Bedömd risk på medellång sikt (1–12 månader)

Livsmedelsverket bedömer att det på medellång sikt finns risk för:

- Brist på kemikalier vilket kan medföra problem för mat- och dricksvattenproduktion. Om en bristsituation skulle uppstå kan prioriteringar behöva göras.
- Fortsatta logistiska utmaningar och långa leveranstider på vissa varor, men Livsmedelsverket bedömer att det inte påverkar tillgången till livsmedel och dricksvatten på medellång sikt.

Bedömd risk på längre sikt (1–2 år)

Omvärldsläget gör att läget är svårbedömt på längre sikt. Livsmedelsverket bedömer att det kan finnas en risk på längre sikt för att minskad tillförsel och produktion av varor i förlängningen kan påverka Sveriges mat- och dricksvattenförsörjning.

Bedömd löpande risk oavsett tidsskala

Livsmedelsverket bedömer att det finns en löpande risk för:

- Cyberangrepp eller avsiktlig fysisk påverkan som direkt eller indirekt orsakar störningar inom produktion, distribution och handel av insatsvaror, mat och dricksvatten.
- Varierande tillgång till insatsvaror och tjänster samt ett osäkert omvärldsläge innebär risk för flödesstörningar och ökade priser. Det kan i sin tur få konsekvenser på svensk livsmedels- och dricksvattenförsörjning.
- Minskad tillgång på svenska jordbruksvaror, med anledning av djursjukdomar eller ogynnsamt väder för odling.

- Leverans- och kvalitetsproblem inom dricksvattenförsörjningen på grund av eftersatt underhåll och uppskjutet förnyelsearbete, men då främst med lokal påverkan.

Livsmedelsverkets egna åtgärder utifrån läget

- Livsmedelsverket rekryterar och förstärker den egna organisationen för att öka egen och andras förmåga.
- Livsmedelsverket genomför ett första pilotprojekt för att dra lärdomar inför arbetet med att bygga upp ett långsiktigt investeringsprogram för Sveriges livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Detta första pilotprojekt riktar sig till kommuner och regioner och avser robusta investeringar i offentliga måltider och dricksvattenförsörjning. I december 2024 blev det klart vilka av de sökande som får investeringsstöd. Fler pilotprojekt kommer att genomföras under 2025. Det ordinarie programmet ska vara igång 2026.
- Livsmedelsverket har kontakt med andra myndigheter och kommuner om säkerheten kring kommunala dricksvattenanläggningar.
- Livsmedelsverket fortsätter bevaka tillgången på relevanta kemikalier och andra insatsvaror samt förbereder hantering av en eventuell brist.
- Livsmedelsverket fortsätter förmedla kunskap och ge stöd till företagen men också offentliga måltidsverksamheter för att stärka deras egen beredskap.
- Livsmedelsverket utvecklar sin omvärldsbevakning och fortsätter bevaka bland annat säsons- och väderrelaterade händelser som kan påverka livsmedels- och dricksvattenförsörjningen.
- Livsmedelsverket uppmanar aktörer inom livsmedels- och dricksvattenområdet att ha vaksamhet och rapportera händelser som avviker från det normala.

Bedömning av påverkansgrad

NIVÅ	FÖRKLARING
Kritisk påverkan (5)	Följande tre kriterier är uppfyllda: <ul style="list-style-type: none">– Verksamheten kan inte genomföras enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls inte.– Tillgängliga resurser är uttömda och nya kan inte tillfördelas eller omfördelas.– Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter är övermäktig.
Allvarlig påverkan (4)	Ett eller två av kriterierna för ”kritisk påverkan” är uppfyllda.
Betydande påverkan (3)	Följande tre kriterier är uppfyllda: <ul style="list-style-type: none">– Verksamheten genomförs delvis enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls endast till del.– Tillgängliga resurser är ansträngda.– Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter börjar bli övermäktig.
Måttlig påverkan (2)	Ett eller två av kriterierna för ”Betydande påverkan” är uppfyllda.
Ingen påverkan (1)	Följande tre kriterier är uppfyllda: <ul style="list-style-type: none">– Verksamheten genomförs enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls.– Tillgängliga resurser är tillräckliga.– Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter är normal
Uppgift saknas (0)	Bedömning har/kan inte lämnas.

PÅVERKAN DRICKSVATTEN	KORT SIKT (1-30 DAGAR)	MEDELLÅNG SIKT (1-12 MÅNADER)	LÅNG SIKT (1-2 ÅR)
Transporter	1 (1)	2 (2)	0 (0)
Energiförsörjning	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Telekom/IT	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Personal/externa tjänster	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Råvaror/insatsvaror	1 (1)	2 (2)	2 (2)
Prisstegring/inflation	1 (1)	2 (2)	0 (0)
Icke säkra livsmedel	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Desinformation/påverkanskampanjer	1 (1)	0 (0) ¹	0 (0)
Sabotage	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Cyberangrepp	1 (1)	2 (2)	0 (0)

¹ På medellång och lång sikt är det svårt för Livsmedelsverket att bedöma risken för desinformation och påverkanskampanjer eftersom en antagonist agerar opportunistiskt. Samtidigt behöver myndigheter och företag hela tiden vara medvetna om att risken finns och vara förberedda på det.

PÅVERKAN MAT	KORT SIKT (1-30 DAGAR)	MEDELLÅNG SIKT (1-12 MÅNADER)	LÅNG SIKT (1-2 ÅR)
Transporter	1 (1)	2 (2)	0 (0)
Energiförsörjning	1 (1)	2 (2)	0 (0)
Telekom/IT	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Personal/externa tjänster	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Råvaror/insatsvaror	1 (1)	2 (2)	2 (2)
Prisstegring/inflation	1 (1)	2 (2)	0 (0)
Icke säkra livsmedel	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Desinformation/påverkanskampanjer	1 (1)	0 (0) ²	0 (0)
Sabotage	1 (1)	0 (0)	0 (0)
Cyberangrepp	1 (1)	2 (2)	0 (0)

² På medellång och lång sikt är det svårt för Livsmedelsverket att bedöma risken för desinformation och påverkanskampanjer eftersom en antagonist agerar opportunistiskt. Samtidigt behöver myndigheter och företag hela tiden vara medvetna om att risken finns och vara förberedda på det.